

I. N. J.

Succincta

SUCCINI PRUSSICI

Historia & demonstratio.

SECTIO PRIMA.

Regiones in quibus per universum terrarum orbem succinum generatur.

CAP. I.

Regiones Africa, Asia, & Europa, in quibus Antiqui succinum generari crediderunt.

§. I.

Succini antiquissimis temporibus cognita virtus celebre ipsi pluribus *ante Christum natum* seculis *apud* Scriptores *Græcos* peperit nomen; Inter Philosophos à Platone & Aristotele; Inter Historicos ab Herodoto & Ctesia; Inter Poëtas ab Æschylo commemorari meruit.

II. Postquàm *Romanis* admirationi esse cœpit, & his Auctoribus gemma reddita est memorabilis; præsertim quum *NERONIS* mores in luxum succino abuti docerent. Longo hinc intervallo succinea munera à Gothorum in Italia Rege

A

THEO-

THEODORICO deprædicata legimus, ut nec apud Barbaros succinorum memoriam gratia interire sineret.

III. Quantacunque verò succinorum vetusto ævo fuerit æstimatio, terræ tamen, in quibus generantur, incognitæ mansere; inde tot sententiarum divortia, *his* in Africa, *istis* in Asia; *aliis* in Europa thesaurum reconditum memorantibus: In AFRICA Hesperidum horti, Ægyptus, Æthiopia, Numidia; In ASIA India præcipue, juxta & Arabia, succiniferæ creditæ.

IV. Inter EUROPEAS ditiones, Italia, & in eadem Eridani, viciniquæ maris Adriatici ex succineis divitiis præcipua laus fuit; quam tamen fida magis historia, Romanis latè per Germaniam victricia arma circumferentibus, maris Germanici ac Baltici Insulis vindicat; Hispaniâ & Britanniâ in partem aliquam gloriæ admissis.

CAP. II.

*Recentiores qui in Africa, Asia & America
Succinum generari assederunt.*

§. I.

VERùm ut Veteribus tot regiones succiniferas allegantibus ignosci possent, nescio an proximo aut huic nostro ævo venia sit danda, etiamnum ex AFRICA & ASIA, quin ex NOVE DETECTO ORBE, nativum succinum afferenti, vulgato insuper Orientalium Succinorum nomine.

II. Quod enim cum pace tantorum Virorum dixero, plerique Auctorum sunt intestabiles, rumoribus plus justo tribuentes: oculatos testes fallere & falli nescios, vix produxeris. Quin nomen *Ambari* sive *Ambræ*, quod Succino cum pretiosissimo & fragrantissimo Orientali bitumine jam diu apud plurimas nationes commune esse cœpit, non paucos in errorem induxit: Succinum enim crediderunt, quum Ambram in memoratis AFRICÆ, ASIÆ, AMERICÆVE locis nasci acceperant.

rant. Si non alius error *Succinum Orientale* progenuit, Resinâ Copal, succinum mentiri aptissimâ, hoc nomine ab Officinis Pharmaceuticis adoptatâ.

III. Nec Naturæ impotentiam accuso, ac si Polydædalæ omnium genitrici his in locis succinorum fœtura denegata foret; certiora saltem monumenta desidero, quibus de genitis in AFRICA, ASIA, AMERICA, succinis fides firmari queat. Et qui sagacissimus Chinensium populus tantos in Prussicum faceret sumtus, si domi haberet unde sumeret succinum? Permultos qui in Orientalibus partibus commorati diutius, rerumque Physicarum fuerunt gnari, ipsemet atque Amici, coram & literis, percontati sumus, neque incidimus in quempiam, qui certi quidpiam cum fiducia edisserere nosset; majorque pars, quicquid de *Orientali Succino* fama sparsit aut scriptis prodidit, incertitudinis aut falsitatis condemnavit.

CAP. III.

Europæ Regiones esse succiniferas, sed nec omnes, nec æquæ; prærogativâ ad mare Germanicum & Balticum sitarum.

§. I.

NEC in EUROPE memoratis omnibus Provinciis Succinum generatur: inanibus Auctorum de Eridano, mari Adriatico, aliisque Italiæ locis succiniferis, commentis; Nec de Hispano, Britannico, Pannonico succino graviora aut certiora prostant documenta: *Gagates* succini nigri appellatione scriptoribus imposuisse videtur.

II. Reliquis Europæ ditionibus succiniferis fide digniora & illustriora adsunt monumenta; & de Polonicis, Silesiacis, Bohemicis succinis effossis, quamvis raros in Patriis Annalibus præcones nacta sint, indubitata experientiâ constat.

III. *Germanici succini* crebrior & evidentior est memoria: In litoribus maris ad Insulas Belgicas, ad Holsatiam, Jutiam, in ripis etiam fluviorum, lectum; quin ex interioribus terræ visceribus erutum, gravissimi Auctores consignarunt. SAXONIA, MISNIA, ISLEBIA, SVEVIA, ex gremio matris telluris se hunc foetum suscepisse, aliquoties attestantur: Hallensesque carbonariæ fodinæ SERENISSIMI FRIDERICI III. auspiciis non ita pridem detectæ, succineas viliores glebas plus vice simplici ostenderunt; fidem faciente Magnifico DN. D. KRUG, S. El. Brandenb. Archiatrorum Comite & Consiliario rerumque Metallicarum Directore. Nec ignobiliora testimonia inclyta MARCHIA perhibet: Superiori seculo Jodocus Willichius, propè Neomandram novam cellam dictam Francofurto ad Oderam quatuor miliaria circiter distantem, in lacûs ingentis ripa succinum Falernum repertum; Nostrâ atate in ripa Viadri propè Cüstrium juxta pagum Schaumberg inventum CL. D. BECMANNUS; èque fossa Insulæ Pottamensis regnante MAGNO FRIDERICO WILHELMO eductum CL. D. ELSHOLTZIUS memorarunt.

IV. Major succinorum est proventus in locis Mari Baltico vicinis. SVECIA, vel ex lacûs dulcis Meleri ripa ejectum sæpius legit aut effossum sustulit. DANIA ex fossa Hafniensi insignia succina vidit & admirata est; atque ex collibus Seelandiæ mediterraneis non contemnendâ magnitudine ac multitudine prodiisse, uniusque colliculi fossionem quinquaginta libras erogasse, vomereque ex agris extracta meminit; testesque CL. BORRICHII adsunt literæ, Insulas Cimbriam Holsatiamque allambentes (Famœ, Mandœ, Röm.) ad litora sua in Oceano pariter copiosum succinum expiscari.

V. Liberalius longè in SAMOGITIÆ, CIRONIÆ & LIVONIÆ contermina Maris Baltici litora succineæ opes redundant, ut inter algas arenasque absconditæ à
rusticis

rusticis confertim deprehendantur : Reticulis haurire SERENISSIMUS DUX CURONIAE instituit : Inter arandum quoque & inter fodiendum in maritimis jugeribus sese ultrò, sine gravioris laboris impendio, offerunt, vili pretio ab Electoreutis ibi locorum quondam coëmta.

CAP. IV.

Inter Regiones succiniferas ad mare Balticum principem esse Prussiam, & ab hac secundam Pomeraniam.

§. I.

VERùm nulla maritimarum Provinciarum æque opima spolia ex mari Baltico legit, nulla ex sinu telluris æque numerosam prolem succineam suscipit ac PRUSSIA, ut *Electrides* Antiquorum nullibi rectius collocaveris : idque merito *Æstiorum*, qui Theodoricæ Regis Italiae tempore etiamnum has terras incolabant, *Legati* ante omnes homines suam Patriam succina offerre gloriabantur : tulitque deinceps PRUSSIA à non paucis Scriptorum istud elogium, quod Italiae olim perperam erat tributum, ut sola succinorum genitrix salutarctur.

II. Antiquissima quidem monumenta, quibus *Ordinis Crucigerorum* post Christianismi professionem, res gestæ sunt conditæ, indicium patrii thesauri posteritati relinquere neglexerunt ; tandem Civitatibus ab Ordine secessionem facientibus etiam succini mentio adjecta est : Sub Divo verò ALBERTO, florentibus Provinciæ rebus, non defuere decora ingenia, quæ regiam hanc Naturæ gazam Erudito Orbi graphicè exponerent.

III. Sed quod unica Succinorum Promiconda celebratur, non solum divitiis quas mare in PRUSSIAM effundit acceptum ferendum, verùm & illis, quas litorei montes ferro patefacti liberaliter elargiuntur, quasque loca, à mari longè

diffita, interanea nec opinantibus aut cogitantibus colonis, dum aratro sulcos ducunt, aut colles decacuminant, aut scrobes fossasque varios in usus excavant, haud parcè offerunt.

IV. Allata sunt mihi ex SAMBIA ex NATANGIA, ex HOCKERLANDIA, ex POMESANIA fortuitò inventa succina; & propè oppida *Hollandiam*, *Liebstadium* detecta, quæque *Electoralis Lithvania* agris effossa, *Varmiensa* quoque & *Elbingensa* possideo. Olim Vir Consularis mihi amicissimus annotarat, in silva quadam *Kerbswald* Elbingensis ditionis Anno 1641. intra modicum temporis spatium septingentas libras fodiendo ex terra erutas; frustumque insigne Amicus nuperimè dono dedit, cujus idem natale fuerat solum. Et in *ripis Lacus Recentis* ac *Curoniensis*, fluviorumque *Pregela*, *Vistulae*, *Elme*, lecta adeptus sum. Adeoque nullus dubito, totum PRUSSIAE fundum succineum affirmare, præsertim quum scaturigo, derepentè Anno 1666. circa oppidum BARTENSTEIN exundans, tantam vim succinorum egresserit, ut fiscus reditus augetet; quæ à terræ visceribus avulsa, nec mare vidisse unquam, certa est fides.

V. Post Prussiam POMERANIA succinifera nominari meretur, illo potissimum oræ maritimæ tractu, qui per littora Electoralium hinc & Olivensium ac Gedanensium ditionum ad Neriam Recentem excurrit. Multum Succini cum Decumanis fluctibus ad hanc oram advolvitur, iisdem signis proventum manifestantibus, Electrotorevtarum Gedanensium quæstu non spernendo, qui à Senatu justo pretio, quæcunque ad Neriam appellunt, redemerunt. Ad Insulam RUGIAM usque maris Baltici effusa est liberalitas, siquidem & hæc succineis glebis potitur; juxta *Hiddensee* & lectas & haustas percepi.

VI. Nec *mediterranea* POMERANIAE succinorum sunt vacua, quippe quod pariter bonâ fortunâ in eadem ruricolæ aliud agentes incidant sæpius, quamvis Scriptoribus ejusmodi
prospe-

prosperos eventus Annalibus inferere minus curæ fuit; CURNONÆq; & SAMOGITIÆ inter succiniferas palmam POMERANIA dubiam reddit.

CAP. V.

In Prusis ora maritima litus Sudavicum succinis abundare; cujus facies exterior & interior describitur.

§. I.

PRUSSIAM quaqua versum succiniferam prædicavi, ut tamen præcipuè *litoris Sudavici* amore Succina detineantur. Situm est litus in ista parte, quæ Sambia vocatur, à novo transitu (*Neue Tieff*) ad tabernam (*Kranzstrug*) decem milliarium spatio.

II. Regia hæc succinorum sedes septem recessibus, vulgato angulorum vocabulo, antiquitus distinguitur: *Krecke/ Nodums* vel *Nodems/ Lasnicken/ Kuckhe* sive *Kuck/ Palmenick/ Umpe/ Thiersheim*; nostrâ ætate non *Umpe/* sed *Kraxdepellen* sive *Krappellen/* inter *Palmenig & Hübennig*, tum *Bruster* magis quàm *Dirschheim/* & præter hos alii accensentur.

III. Litus omne altis montibus præcingitur, mari vadoso; à primo ingressu trium quatuorve, mox triginta aut quadraginta orgyarum, postquam progressus fueris profunditate minori, pergendo longius rursus altissimâ; ut brevia sive *Syrtes* intelligas, quæ litus *Sudavicum*, hujusq; recessum *Brusteram* adprimè naufragiis infamant.

IV. Prærupta & ardua recessuum juga, quædam lenius attolluntur, versus *Pillaviam* in planitiem desinunt. Solum minus firmum; alicubi latentium aquarum comœatu fallax, in tantum ut quasi voragine equi & homines absorpti memorentur; maximam partem sabulo tegitur, aliquot areolæ herbis

bis investiuntur, Petasite, eryngio, lappâ; raris arbutis aut fenticetis, quæ tamen ad Brusteram silvescunt; eademque cum parte montis aliquando subsidunt; Rupes nullæ, nec saxa, præterquam ad radices montium: aquæ ex summis jugis passim dimanant, quæ inferius alveis collectæ rivulos imitantur.

V. Istâ exteriori facie *litoris Sudavici, interneæ* mineralibus abundant: *Vitrioli* non una comparet species: alibi niveis striis, terrâ nigrâ interjectâ, stratum super stratum; alicubi fuscum vitrum, ligneis fibris hinc inde interlucentibus, præsentat; alibi terræ micantium pulvisculorum instar est admixtum.

VI. Præter Vitriolum *corticosa terra*, quæ integri colles exsurgunt, & *lignum* quod litoreos montes longo tractu medios dividit, sunt conspicua; tum *terra flavescens*, quæ Ochram æmulatur, & *lutum ceruleum*, certis intervallis per litus expansum.

VII. Ex lapidibus memorabiles *Dactyli Idei* (*Alpen schoß*) inter saxa & arenas dispersi, sed & ex montibus effodiuntur: *Saxa* mari vicina aliâ parte durissima, aliâ friabilia visuntur: *Petrefacta* quoque *ligna*, lapidesque *algâ marinâ*, tenuifoliâ & vesiculari, luxuriantes inveni: mitto varios lusus Naturæ, in quos incidi. Præter vulgares lapides & *adamantes* & *Jaspides* hoc litus quandoque profert.

VIII. Camporum vicinorum sterilitas summa; Silvæ raræ, pinæ nullæ. Illud adjiciendum, quod *Pbocærum* greges apricantes, in scopulis & collibus vadosi maris colludentes, sæpius se conspiciendos præbeant.